

ПИТАННЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТИМОЛОГІЇ

Викладач: кандидат філологічних наук, доцент Бойко Лариса Петрівна

Кафедра: української мови, 2-й корп. ЗНУ, ауд. 237 (2-й поверх)

Email: larysa.boyko.66@gmail.com

Телефон: (061) 289-12-88 (кафедра), 289-12-94 (деканат)

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення), Viber; Telegram

Освітня програма, рівень вищої освіти:	Українська мова і література. Магістр						
Статус дисципліни:	Вибіркова						
Кредити ECTS	4	Навч. рік:	2023-2024	Рік навчання	2	Тижні	11
Кількість годин	120	Кількість змістових модулів¹	6	Лекційні заняття – 22 Практичні заняття – 12 Самостійна робота – 86			
Вид контролю:	залік						
Посилання на курс в Moodle	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=5073						
Консультації: щовівторка та щосереда, 13:00 - 14:00, дистанційні – ZOOM, Viber, або за попередньою домовленістю чи електронною поштою							

ОПИС КУРСУ

Вивчення будь-якого розділу сучасної української мови неможливе без залучення даних етимології. Метою викладання навчальної дисципліни «Питання теорії і практики української етимології» є ознайомлення студентів з відомостями про принципи та методи етимологічного дослідження, а також з етимологією основних груп лексики української мови.

Завдання курсу:

- розкрити суть проблематики етимології як науки та з'ясувати значення етимологічних досліджень для різних галузей знань;
- осмислити місце етимології серед інших розділів науки про мову;
- ознайомити студентів із лабораторією етимологічних досліджень;
- подати фактичну та методичну основи для оволодіння елементами порівняльно-історичного аналізу;
- формувати вміння і навички етимологічного аналізу;
- з'ясувати причини деетимологізації окремих слів;
- схарактеризувати стилістичні можливості етимології;
- привернути увагу до етимології як розділу мовознавства, який має величезні потенційні можливості для використання в професійній діяльності.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У разі успішного завершення курсу студент зможє:

- застосовувати на практиці основні принципи етимологічного дослідження;
- визначати шляхи запозичення слів;
- користуватися етимологічними словниками;
- виконувати етимологічний аналіз, чітко відрізняти його від морфемного та словотвірного.
- самостійно здійснювати наукові етимологічні дослідження та презентувати їхні результати на студентських науково-практичних конференціях.

¹ 1 змістовий модуль = 15 годин (0,5 кредита ECTS)

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Лекції, плани практичних занять, інтернет-ресурси, розміщені на платформі Moodle:
<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=5073>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи (тах 60 балів):

Поточний контроль передбачає такі **теоретичні** завдання:

- Усне обговорення теоретичних питань етимології
- Короткі контрольні роботи за пройденим матеріалом.

Поточний контроль передбачає такі **практичні** завдання:

- Виконання завдань з опертям на етимологічні словники.
- Реферування наукових статей, присвячених як теоретичним, так і практичним питанням етимологічних досліджень, або підготовку презентації за пройденим матеріалом.

Вимоги до реферування статей: обсяг – 1–2 сторінки А4. Times New Roman, 14 pt, 1,5 інтервал.

Вимоги до презентацій: презентації мають бути підготовлені в Power Point, містити 7–10 слайдів.

Критерії оцінювання поточних контрольних заходів

Теоретичних завдань:

4 бали отримує студент, який виявив уміння аналізувати опрацьований матеріал, логічно й послідовно викладати свої думки, виділяти ключові моменти, критично оцінювати різні підходи до пояснення тих чи тих понять.

3 бали отримує студент, який виявив уміння аналізувати опрацьований матеріал, виділяти ключові моменти, критично оцінювати різні підходи до пояснення тих чи тих понять, але припускає окремі незначні неточності під час викладення своїх думок.

2 бали отримує студент, який виявив уміння аналізувати опрацьований матеріал, виділяти ключові моменти, але не вміє критично оцінювати різні підходи до пояснення тих чи тих понять, припускає неточності під час викладення своїх думок.

1 бали отримує студент, який виявив уміння аналізувати опрацьований матеріал, але викладає свої думки певною мірою непослідовно, не може чітко виділяти ключові моменти, критично оцінювати різні підходи до пояснення тих чи тих понять, припускається значних неточностей під час викладення своїх думок.

0 балів отримує студент, який не вміє викласти теоретичний матеріал.

Практичних завдань:

4 бали отримує студент, який виявив уміння грамотно застосовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань. Завдання виконав без помилок.

3 бали отримує студент, який виявив уміння грамотно застосовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань. Завдання виконав правильно, але припустився незначних неточностей.

2 бали отримує студент, який виявив значні труднощі в застосуванні теоретичних знань під час виконання практичних завдань. Завдання виконав на 50%, припустився значних неточностей.

1 бал отримує студент, який виявив значні труднощі в застосуванні теоретичних знань під час виконання практичних завдань. Завдання виконав менше 25%, припустився значних неточностей.

0 балів отримує студент, який не виконав практичного завдання.

Письмова контрольна робота за матеріалом Розділу 1 і Розділу 2 оцінюється **10 балами**. Вона включає по 2 теоретичні питання, кожне з яких оцінюється 2 балами і 2 практичні завдання, кожне з яких оцінюється 3 балами.

Підсумкові контрольні заходи (тах 40 балів):

Підсумковий контроль передбачає проходження тесту (20 тестів, кожне тестове завдання оцінюється 1 балом, відповідно за тест можна набрати 20 балів), письмову відповідь на теоретичне питання (10 балів) та виконання двох практичних завдань (10 балів). Проводиться як контрольна робота в аудиторії або, за умови дистанційного навчання, онлайн на платформі Moodle).

Критерії оцінювання контрольного заходу:

- 1) завдання теоретичного характеру:** а) виконане у повному обсязі, матеріал викладено логічно послідовно без стилістичних, орфографічних і граматичних помилок, залучено необхідну термінологічну лексику, грамотно використано ілюстративний матеріал – 8–10 балів; б) завдання виконано частково, матеріал викладено схематично з лексичними, орфографічними і граматичними помилками, термінологічну лексику використано не завжди з розумінням, ілюстративний матеріал подано спорадично – 4–7 балів; в) завдання виконано частково, порушено логічну послідовність викладення матеріалу, з великою кількістю помилок, термінологічну лексику використано некоректно, теоретичні положення не підтверджені ілюстративним матеріалом – 0–3 бали.
- 2) 2 завдання практичного характеру, що можуть бути оцінені по 5 балів кожне:** а) виконане в повному обсязі, без помилок – 5 балів; б) виконане в повному обсязі, але допущено незначні неточності – 4 бали; в) виконане з помилками – 3 бали; г) правильно виконано половину завдання – 2 бали, д) виконано правильно менше третини завдання – 1 бал; е) завдання виконане неправильно – 0 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (max 60%)			
Змістовий модуль 1	Вид теоретичного завдання: усне обговорення теоретичних питань	тиждень 2	4%
	Вид практичного завдання: виконання завдань	тиждень 2	4%
Змістовий модуль 2	Вид теоретичного завдання: усне обговорення теоретичних питань	тиждень 3	4%
	Вид практичного завдання: реферування наукових статей, присвячених виучуваному матеріалові, або підготовка презентації за пройденим матеріалом	тиждень 4	4%
Змістовий модуль 3	Вид теоретичного завдання: контрольна робота	тиждень 5	10%
	Вид практичного завдання: виконання завдань	тиждень 6	4%
Змістовий модуль 4	Вид теоретичного завдання: усне обговорення теоретичних питань	тиждень 7	4%
	Вид практичного завдання: виконання завдань	тиждень 8	4%
Змістовий модуль 5	Вид теоретичного завдання: усне обговорення теоретичних питань	тиждень 9	4%
	Вид практичного завдання: виконання завдань	тиждень 10	4%
Змістовий модуль 6	Вид теоретичного завдання: усне обговорення теоретичних питань	тиждень 11	4%
	Вид практичного завдання: контрольна робота	тиждень 11	10%
Підсумкова контрольна робота (max 40%), що містить			
<i>Тест</i>		тиждень 12	20%
<i>Теоретичне завдання</i>		тиждень 12	10%
<i>Два практичні завдання</i>		тиждень 12	10%
Разом			100%

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень і вид заняття	Тема змістового модулю	Контрольний захід	Кількість балів
Змістовий модуль 1			
Тиждень 2 Практичне заняття 1	<i>Теоретико-лінгвістичні засади етимології</i>	Опитування на парі. Термінологічний диктант.	8
Змістовий модуль 2			
Тиждень 3 Практичне заняття 2	<i>3 історії етимології</i>	Опитування на парі. Виконання завдань	8
Змістовий модуль 3			
Тиждень 5 Практичне заняття 3	<i>Основні принципи етимологічного дослідження</i>	Обговорення теоретичних питань. Прореферувати 2 наукові статті, присвячені народній етимології.	8
Змістовий модуль 4			

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ
Силабус навчальної дисципліни

Тиждень 7 Практичне заняття 4	Етимологічні словники	Робота зі словниками. Контрольна робота.	4 10
Змістовий модуль 5			
Тиждень 9 Практичне заняття 5	Етимологічний аналіз	Виконання етимологічного аналізу власне українських і запозичених слів	8
Змістовий модуль 6			
Тиждень 11 Практичне заняття 6	Етимологія основних груп лексики	Робота зі словниками. Контрольна робота	14
Тиждень 12	Підсумковий контроль (теоретичний і практичний)	Проходження тесту Підсумкова контрольна робота, яка містить: <i>теоретичне завдання</i> <i>два практичні завдання</i>	20 10 20
			100

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

Книги:

1. Введенская Л. А., Колесников Н. П. Этимология : учебное пособие. Санкт-Петербург : Питер, 2004. 220 с
2. Забіяка В. А. Світ фразеологізмів. Етимологія, тлумачення, застосування : практичний посібник. Київ : ВЦ "Академія", 2012. 215 с.
3. Івченко А. О. Українська народна фразеологія: ареали, етимологія : монографія. Харків : Око, 1996. 98 с.
3. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства : підручник. Київ : ВЦ "Академія", 2009.
4. Масенко Л. Т. Українські імена і прізвища. Київ : Т-во "Знання" УРСР, 1990. 98 с.
5. Пизани В. Этимология : история – проблемы – метод / пер. с итал. Д. Э. Розенталя ; под ред. и с предисл. В. И. Абаева. Москва : Изд-во иностр. л-ри, 1956. 188 с.
6. Скаб М. Українська етимологія: питання теорії та практики : модульний курс : навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. 160 с.
7. Babik Z. Najstarsza warstwa nazewnicza na ziemiach polskich w granicach wczesnośredniowiecznej słowiańszczyzny. Kraków, 2001. 762 s.
8. Noveanu E. P. Dictionar roman-rus / rus-roman. Chişinău : Logos, 1991. 409 p.
9. Rymut K. Nazwiska Polaków: Słownik historyczno-etymologiczny: 2 t. Kraków : Wyd-wo nauk. DWN, 1999 – 2001. Т. 1–2.
10. Snoj M. Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen. Ljubljana : Modrian in Založba ZRS, 2009. 605 s.
11. Słownik prasłowiański / pod. red. F. Sławskiego. Wrocław etc. : PA 1974 – 2001. Т. 1– 8.

Інформаційні ресурси:

1. Илиади А. И. Основы славянской этимологии. Київ : Довіра, 2005. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi46/0037688.pdf>
2. Редько Ю. К. Сучасні українські прізвища. Київ : Наук. думка, 1966. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi52/0040204.pdf>
3. Савченко Л. В. Феномен етнокодів духовної культури у фразеології української мови: етимологічний та етнолінгвістичний аспекти : монографія. Сімферополь : Доля, 2013. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi47/0038261.pdf>

РЕГУЛЯЦІЇ І ПОЛІТИКИ КУРСУ²

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, повинні впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

На одній консультації можна відпрацювати лише одне пропущене заняття. За умови систематичних пропусків може бути застосована процедура повторного вивчення дисципліни (див. покликання на Положення у додатку до силабусу).

Завдання мають бути виконані вчасно. Виконання завдань після терміну їх складання можливе лише з поважних причин.

Політика академічної доброчесності

Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це *плагіат*. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з покликанням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем. До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. покликання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до силабусу).

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Комп'ютери та телефони під час занять можна використовувати лише з навчальною метою за дозволу викладача. Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Комунікація

Комунікація з викладачем буде здійснюватися через електронну пошту (вона має бути підписана справжнім ім'ям і прізвищем), сторінку дисципліни в Moodle. Будь ласка, перевіряйте свою електронну пошту та відвідайте сторінку дисципліни в Moodle регулярно!

² Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів і т.д. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2023-2024 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2023-2024 н. р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога Марті Ірини Вадимівни (061)228-15-84, (099)253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Борисов Костянтин Борисович**
Електронна адреса: uv@znu.edu.ua Гаряча лінія: Тел. [\(061\) 228-75-50](tel:+380612287550)

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua. У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ
Силабус навчальної дисципліни

відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>